

Alap felett rendelkező megnevezése: Belügyminiszter

Alapkezelő megnevezése: Országos Atomenergia Hivatal

Alap megnevezése: Központi Nukleáris Pénzügyi Alap

Fejezet száma: XI

Az elkülönített állami pénzalap 2003. évi beszámolójának indokolása

Az 1998. január 1-jétől működő Központi Nukleáris Pénzügyi Alap az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény (atomműködési törvény) 62. §-ának megfelelően a radioaktív hulladékok végleges, valamint a kiegészítő üzemanyag átmeneti és végleges elhelyezésére szolgáló tárolók létesítésének és üzemeltetésének, illetve a nukleáris létesítmények leszerelésének finanszírozását biztosítja. Az Alappal a Kormánynak az Országos Atomenergia Hivatal (a továbbiakban: OAH) feletti felügyeletét ellátó tagja rendelkezik, kezelője az OAH. Az Alap tevékenységével kapcsolatos feladatokat a radioaktív hulladékok és a kiegészítő üzemanyag elhelyezésére, valamint a nukleáris létesítmények kezelésére kijelölt szerv létrehozásáról és tevékenységének pénzügyi forrásáról szóló 240/1997. (XII. 18.) Korm. rendelet és a Központi Nukleáris Pénzügyi Alap működéséről és eljárásrendjéről szóló 67/1997. (XII. 18.) IKIM rendelet szabályozza.

A jogszabályokban előírt feladatok ellátására a 2414/1997. (XII. 17.) Korm. határozatban kapott felhatalmazás alapján az OAH 1998. június 2-i hatállyal egyszemélyi alapítóként létrehozta a 100%-os állami tulajdonú, non-profit Radioaktív Hulladékokat Kezelő Közhasznú Társaságot (a továbbiakban: RHK Kht.). Az Alapításhoz 35,0 M Ft pénzbeli alaptőkét juttatott a Központi Nukleáris Pénzügyi Alapból, amelyet az Alapító 2000 évben 90,2 M Ft-ra emelt. Az alaptőke 2003. évben nem változott.

A hivatkozott törvényben meghatározott feladatok részletezésére, időbeli ütemezésére az ehhez kapcsolódó várható kiadásokra és bevételekre a RHK Kht elkészítette a 2003. évi munkaprogramját, összhangban a Magyar Köztársaság 2003. évi költségvetéséről szóló 2002. évi LXII. törvényben jóváhagyott előirányzatokkal. Az Alappal rendelkező miniszter által jóváhagyott munkaprogram tartalmazza a tárgyévi feladatokat és ezek forrás igényét.

A költségvetési törvény az Alap 2003. évi kiadásainak eredeti előirányzatát 9624,7 M Ft-ban, a teljesítendő bevételeinek előirányzatát 23 536,4 M Ft-ban és a GFS egyenlegét 13 911,7 M Ft-ban határozta meg. A módosított kiadási előirányzat 9664,1 M Ft-ra, a bevételi előirányzat 23 575,8 M Ft-ra változott. A kiadásokat 9183,5 M Ft-ra (95%), a bevételeket 23 703,2 M Ft-ra (100,5%), teljesítette az Alap, így a GFS egyenleg 14 519,7 M Ft-ra (104,37%) változott. A GFS egyenleg növekedése nagyobb volt a tervezettnél, ami a kiadási megtakarítás és a tervezettnél nagyobb költségvetési támogatás eredménye.

Bevételek teljesülése

Az atomtörvény 63. § (1) bekezdése szerint az atomenergiát alkalmazó engedélyesek a radioaktív hulladékok és a kiégett fűtőelemek tárolásának, valamint a nukleáris létesítmények leszerelésével összefüggő feladatok ellátásának költségeit az Alapba való befizetések (bevételek) útján kötelesek biztosítani. A nukleáris létesítmények éves befizetéseinek mértékét a mindenkorai költségvetésről szóló törvény határozza meg, az OAH, valamint - az atomerőmű vonatkozásában - a Magyar Energia Hivatal által véleményezett költségbecslés alapján.

Az előbbieknél megfelelően a 2003. évre vonatkozó költségvetési törvény a PA Rt. részére 21 081,5 M Ft befizetését írta elő, melynek teljesítése 2003-ban megtörtént. Az 1976 óta üzemelő püspökszilágyi Radioaktív Hulladék Feldolgozó és Tárolóban (RHFT) a radioaktív hulladékok eseti elhelyezésekor az engedélyesek az érvényes díjtételek szerint megállapított díjat fizetnek. Az engedélyesek befizetéseiből tervezett bevétel 6,5 M Ft volt, ami 8,8 M Ft-ra teljesült.

Az atomtörvény 64. §-ának (2) bekezdése szerint az Alap az értékállóságának biztosítása érdekében az előző évi átlagos pénzállományára vetített, a jegybanki alapkamat előző évi átlagával számított összegű központi költségvetési támogatásban részesül. Ennek módosított előirányzata 2003-ban 2487,8 M Ft, tényleges összege pedig 2612,9 M Ft volt

Kiadások teljesítése

Folyó kiadások

Az atomenergiáról szóló törvény 10. § (4) bekezdése szerint a radioaktív hulladéktároló engedélyese a létesítmény környezetében lévő települések lakosságának rendszeres tájékoztatása érdekében elősegíti társadalmi ellenőrzési és információs társulás létrehozását és annak tevékenységéhez támogatást adhat. Ennek végrehajtásaként az Alap 2003. évi költségvetése 413,5 M Ft előirányzatot tartalmazott, amely év közben 503,5 M Ft-ra módosult. Az érintett társulásokkal kötött szerződésekben megfogalmazott feladatok teljesítése alapján négy ellenőrző és

információs társulás, és ezzel 34 érintett önkormányzat részesült támogatásban, összesen 503,4 M Ft összeggel.

Az Alapkezelőnek működési célra átadott 51 M Ft az Alap kezelésével kapcsolatos feladatok kiadásainak részbeni finanszírozására szolgált.

Az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény értelmében a kiégett fűtőelemek átmeneti tárolójának hatósági felügyeletéért a tárolt fűtőelemek számától függő díjat kell fizetni. Ennek előírányzott összege 2003-ban 233,0 M Ft volt, ami – a 2002. december 31-én a tárolóban lévő kazetták számának megfelelően ténylegesen 226,2 M Ft-ra teljesült.

Az RHK Kht. és az RHFT működtetésének módosított előírányzata 1074,4 M Ft volt, amelyből 1003,4 M Ft került felhasználásra. A Kiégett Kazetták Átmeneti Tárolójának (a továbbiakban KKÁT) működtetésére az előírányzat 683,0 M Ft volt, ami ugyanezen összegben teljesült. A 71,1 M Ft kiadási megtakarítás oka egyrészt az RHK Kht által 2003. évben elért kamatbevétel (29,725 M Ft) bevonása a folyó évi kiadások fedezésébe, másrészt az RHK Kht. által igénybevett egyes szolgáltatásoknak (szállítás, hirdetés, utazás stb.) a tervezettnél kisebb költsége.

Felhalmozási kiadások

Az Alapból finanszírozott legfontosabb feladatok a következők voltak: az atomerőművi kis- és közepes aktivitású hulladéktároló létesítésének előkészítése, az RHFT korszerűsítése, a nagy aktivitású hulladéktároló létesítésének előkészítése és a KKÁT folyamatos bővítése.

a) A kis és közepes aktivitású hulladéktároló létesítésének előkészítése

E cím alatt a Bátaapáti (Üveghuta) területén folyó kutatási, valamint az RHFT-vel összefüggő beruházási és kutatási munkák teljesítései szerepelnek.

- Az atomerőművi kis és közepes aktivitású hulladékok elhelyezése

1993-1996 között egy nemzeti projekt keretében szakirodalmi adatok alapján az ország teljes területét megvizsgálták a kis- és közepes aktivitású radioaktív hulladékok elhelyezésére alkalmas földtani objektumok azonosítása érdekében. Az előzetes vizsgálatok a Bátaapáti (Üveghuta) körzetében megvalósítható felszín alatti létesítményt mutatták a legkedvezőbbnek. Így 1997 elején az a döntés született, amellyel az Országos Atomenergia Bizottság is egyetértett, hogy a részletes kutatások Bátaapáti (Üveghuta) térségében kezdődjenek meg. Ezt megerősítette a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség által 1999-2000-ben szervezett nemzetközi szakértői felülvizsgálat és az illetékes hatóság, a Magyar Geológiai Szolgálat Dél-dunántúli Területi Hivatala is.

A további munkákra átfogó kutatási program készült, amelyet a Központi Nukleáris Pénzügyi Alapot felügyelő miniszter 2001 június 1-én jóváhagyott. A program 2001

végén megindult és a tervek alapján 2004-ben az előzetes környezeti hatástanulmány elkészítésével zárul le.

A kutatási program megvalósítására kiírt pályázat kiterjedt a földtani vizsgálatokra, a műszaki előkészítésre és a biztonsági értékelésre a korábbi széttagolt pályáztatás helyett, így a pályázatot elnyert konzorcium teljes felelősséggel tartozik a program végrehajtásáért.

2002-ben elkészült a földtani kutatási terv, amelyet az illetékes hatóság jóváhagyott. A tervnek megfelelően helyszíni geológiai, geofizikai és hidrogeológiai kutatások folytak, mélyfúrások, kutatóárok, talajvízszint figyelő kutak készültek. A kutatási program végrehajtásának szakszerűségét és minőségét hazai és külföldi szakértők, valamint egy hazai minőségellenőrző szervezet ellenőrizték.

A felszíni földtani kutatási munkákról 2003-ban kutatási zárójelentés készült, amelyet az illetékes földtani hatóság, a Magyar Geológiai Szolgálat Dél-Dunántúli Területi Hivatala is elfogadott. A zárójelentés fő megállapítása, hogy a Bábaapáti (Üveghuta) telephely a vonatkozó rendeletben megfogalmazott valamennyi követelményt teljesíti, így földtanilag alkalmas kis és közepes aktivitású radioaktív hulladékok végleges elhelyezésére.

Az előzetes környezeti hatástanulmány előkészítése során folytatták a korábban megkezdett környezeti monitorozást a felszíni és felszín alatti vizek, az élővilág, a területhasználat, a levegőminőség, a talajviszonyok és talajerózió vizsgálatára. 2003-ban ez kiegészült a környezeti sugárzás alapszintjének meghatározásával, a zaj- és rezgésterhelés, a művi- és településkörnyezet, valamint a geo- és tájökológia vizsgálatával. Elkészült Bábaapáti község rendezési terve, amelyet az önkormányzati testület elfogadott.

A projektre fordított kiadás 2003-ban 4787,0 M Ft volt, ami 4,2%-kal elmarad a 4997,6 M Ft módosított előirányzattól. A tervezettnél kisebb kiadások ellenére a 2003. évi munkaprogramban előirányzott minden feladat teljesült, a kiadások csökkenése a projekt végrehajtása során elért megtakarításokból ered.

- A püspökszilágyi Radioaktív Hulladék Feldolgozó és Tároló

A tároló 1976. évi létesítése óta a nemzetközi és hazai biztonsági követelmények jelentős mértékben szigorodtak, és új tudományos módszerek születtek a radioaktív hulladéktárolók környezeti- és sugárbiztonságának értékelésére. Ezért a tároló engedélyezésében szakhatóságként közreműködő Magyar Geológiai Szolgálat, valamint az engedélyező hatóság, az ÁNTSZ Országos Tisztifőorvosi Hivatala a telephely alkalmasságának megítélése érdekében további vizsgálatokat és egy korszerű módszerekkel végzett biztonsági elemzést tartott szükségesnek. A biztonsági elemzések eredményei alapján biztonságnövelő program készült, amely tartalmazza a tároló hosszú távú biztonságos működéséhez szükséges munkálatokat. Ezt az Alappal rendelkező miniszter 2002. augusztusában jóváhagyta. Ennek eredményeképpen az

Alap terhére megindult az RHFT korszerűsítése, sugárbiztonságának növelése. Kiegészítő földtani vizsgálatok folytak, a pontosított hulladékfeltár alapján biztonsági értékelés készült. Mindezek alapján az RHFT 2002. december 31-ig érvényes ideiglenes működési engedélyét a hatóság 2004. december 31-ig meghosszabbította.

2003-ban a földtudományi kutatási tervet a Magyar Geológiai Szolgálat Budapesti Területi Hivatala jóváhagyta. Az engedély birtokában 2003 augusztusában megkezdődtek a kiegészítő földtani vizsgálatok, elkészültek az eróziós mérőkeretek, földtani-térképezési, geofizikai és hidrogeológiai mérések folytak. Megkezdődött a III-IV. medencesorok környezetének rekonstrukciója, és mérések kezdődtek a tároló közvetlen közelében észlelt trícium szivárgás eredetének feltárására.

A projektekre fordított kiadások 2003-ban alig maradtak el a tervezett összegtől, a módosított előirányzat 1060,5 M Ft , a tényleges felhasználás 1015,0 M Ft volt.

b) A nagy aktivitású hulladéktároló létesítésének előkészítése

Az Országos Atomenergia Bizottság 1995. novemberi ülésén jóváhagyott program alapján 1996-1998 között a Mecseki Ércbányászati Vállalat a kanadai AECL céggel közösen kutatásokat végzett a Mecsek térségében a Bodai Aleurolit Formáció (BAF) megismerése céljából. Az uránbánya infrastruktúrájának felhasználásával végzett vizsgálatok 1998 végén befejeződtek és az elkészült zárójelentés szerint nem merült fel olyan körülmény, amely a nagy aktivitású és hosszú élettartamú radioaktív hulladékok BAF-ban történő végleges elhelyezését szolgáló létesítmény kialakítását ellehetetlenítené.

Az Európai Unióban kialakult elvárásokat is figyelembe véve a nagy aktivitású radioaktív hulladékok elhelyezésére az ország területén stabil, mély geológiai formációban kialakítandó tároló létesítésére kell felkészülni. Ezért az RHK Kht. kutatási programot dolgozott ki a magyarországi nagy aktivitású és hosszú élettartamú radioaktív hulladékok elhelyezésére alkalmas telephely kutatására, melyet a KNPA-val rendelkező miniszter 2003. július 29-én jóváhagyott.

Ennek keretében összeállították a magyarországi mély geológiai formációban történő elhelyezés javasolt földtani feltételrendszerét és a formációk rangsorolását a korábbi szakirodalmi feltárások során összegyűjtött geológiai adatok alapján. Ez is alátámasztotta, hogy a BAF-ban kell a tároló telephelyének kutatását folytatni.

2003-ban megkezdődött a részletes kutatási terv összeállítása, a mély geológiai tároló kialakítására vonatkozó koncepcióterv kidolgozása, és a hosszú távú stratégia kialakítására tanulmányterv készült.

A projektekre fordított kiadások 2003-ban kissé elmaradtak a tervezett összegtől, az előirányzat 498,6 M Ft , a tényleges felhasználás 465,8 M Ft volt. Az elmaradást az előirányzattól az okozta, hogy jóvá kellett hagyatni az Alapot kezelő miniszterrel a kutatási programot, a 2001-2002 között szünetelő kutatások folytatásához pedig ezt

követően közbeszerzési pályázatokat kellett kiírni, és ezek időigénye meghaladta a tervezettet.

c) Nukleáris előkészítési és lebonyolítási feladatok

A nukleáris előkészítési és lebonyolítási feladatok között a Kiegészített Kazetták Átmeneti Tárolójának bővítése és felújítása szerepel.

- A KKÁT bővítése

A Kiegészített Kazetták Átmeneti Tárolójának bővítésére (I. ütem 3. fázis) az Alapot felügyelő miniszter által jóváhagyott beruházási program alapján 2000 márciusának végén kezdődtek meg az előkészítési munkálatok és 2003-ban befejeződött a bővítés. Az elkészült 8-11. számú modulok üzembe vétele megkezdődött.

2003-ban az RHK Kht. elkészítette a KKÁT további modulokkal történő bővítésének beruházási programját, és megkezdődött a II. ütem 1. fázis engedélyezési terveinek elkészítése.

A KKÁT üzemeltetésére vonatkozó engedélyek alapján megkezdődött a létesítmény önálló őrzésvédelmi rendszerének kialakítása (kerítésvédelem, őrzésvédelmi központ).

A beruházás módosított előirányzata 406,0 M Ft volt, amelyből 405,4 M Ft került felhasználásra.

- a KKÁT felújítása

2003-ban folytatódtak a KKÁT 2000-ben megkezdett biztonságnövelő és felújítási munkái. Az üzemeltetési tapasztalatok alapján átalakították az átrakógép irányító rendszerét, továbbá megtörtént az informatikai rendszerek felújítása és bővítése. Megkezdődött a létesítmény megvalósulási terveinek rendszerezése és egységes adatbázisban történő feldolgozása. Az új szociális blokk kialakításával kapcsolatos előkészítő munkák befejeződtek.

A felújítás módosított előirányzata 156,5 M Ft volt, amelyből 43,3 M Ft került felhasználásra. A tervezett felújítási munkák teljes körű végrehajtását az akadályozta, hogy a Paksi Atomerőműben 2003 áprilisában bekövetkezett üzemzavar miatt az erőmű a blokkok üzemeltetését megváltoztatta, az előzetes ütemezéstől eltérően szállított kiegészített fűtőelemeket a KKÁT-ba, ahol a tervezett felújítási munkák egy részét ezért el kellett halasztani.

Vagyongazdálkodás

A Központi Nukleáris Pénzügyi Alap mérleg főösszege 2003-ban 32 815,2 M Ft-ról 47 334,9 M Ft-ra változott, ami 14 519,7 M Ft növekedést jelent. A növekmény a tervezett GFS egyenleg 13 911,7 M Ft, a 127,4 M Ft többlet bevétel és 480,6 M Ft

kiadási megtakarítás összegeként értelmezendő.

A KNPA vagyonának összetevői a RHK Kht. üzletrész értéke 90,2 M Ft és a kincstárnál vezetett elszámolási számla egyenlege 47 244,7 M Ft.

Az Alap feladatainak végrehajtására létrehozott RHK Kht. által az 1998. júl. 1 – 2003. december 31-e közötti időszakban az Alap felhalmozási forrásából létesített és vásárolt kincstári vagyon értéke 9,1 milliárd forint, amelynek kezelője a Kht. A Kht. először miniszteri engedély alapján 2001. november 12-én kötött kincstári vagyonkezelői szerződést, amely alapján köteles a vagyon kezelésére, nyilvántartására és az előírt szerződésmódosítások végrehajtására.

Az Alap az év végén kötelezettség és követelés állománnyal nem rendelkezett.

Budapest, 2004. április 16.

Ürögdi Istvánné
a Gazdasági Főosztály vezetője